

dr hab. Tomasz Broda,
prof. Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta
we Wrocławiu
Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu
Wydział Grafiki i Sztuki Mediów
Katedra Projektowania Graficznego

Wrocław, 12.12.2022

Ocena dorobku artystycznego oraz pracy doktorskiej pana magistra Wojciecha Mazura pt: „Plakat – komentarz rzeczywistości. Plakat jako komentarz społeczno-polityczny w dobie internetu”, przygotowana w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu.

Informacje o doktorancie:

Pan Wojciech Mazur jest absolwentem Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu, obronił dyplom w Pracowni Serigrafii prof. Mirosława Pawłowskiego w 2012 r. W 2018 r. rozpoczął studia doktoranckie na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu. Wykłada przedmioty związane z projektowaniem graficznym na wydziałach: Grafiki i Komunikacji Wizualnej, Architektury Wnętrz i Scenografii, Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa oraz Fotografii. W ciągu 10 lat od ukończenia studiów uczestniczył w kilkudziesięciu wystawach w Polsce i zagranicą, zdobył wiele nagród w prestiżowych konkursach i ugruntował swoją pozycję jako liczący się uczestnik ważnych wydarzeń w dziedzinie projektowania graficznego. Jego praca doktorska pt: „Plakat – komentarz rzeczywistości. Plakat jako komentarz społeczno polityczny w dobie internetu” ma formę publikacji książkowej liczącej 152 strony, składającej się ze wstępu i 6 rozdziałów zakończonych wywiadami z trzema współczesnymi twórcami plakatu, a obok części prezentującej główne tezy autora zawiera zestaw powstałych w ostatnim czasie prac plakatowych. Pracę kończy licząca kilka stron bibliografia.

Treść pracy doktorskiej pana mgr Wojciecha Mazura dotyczy zjawiska jakim jest plakat autorski (self-edition), jego relacji z mediami społecznymi, a przede wszystkim jest próbą

zredefiniowania pojęcia plakatu w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Autor opisuje szeroki kontekst pracy współczesnego projektanta: utratę podmiotowości i zależność od opinii zleceńodawców. W sytuacji, gdy twórca staje się bezwolnym, mechanicznym wykonawcą poleceń klienta, plakat autorski staje się dla niego jedyną przestrzenią komentowania rzeczywistości i sposobem dotarcia ze swoim komunikatem do masowego odbiorcy. Jest też – co dla twórców bardzo ważne – szansą na zaistnienie w konkursach i przeglądach sztuki plakatowej. Cytowany przez doktoranta Wojciech Osuchowski pisze: „plakaty projektowane na zlecenie często podlegają silnej ingerencji klienta. Wielokrotnie przekonałem się o tym, pracując 25 lat w agencjach reklamowych i studiach graficznych. Niezmiernie rzadko mam wolną rękę w projektowaniu. W zasadzie zawsze nadchodzi moment, w którym słyszę od klienta „ale...”, po czym wylicza on listę życzeń”.

Wojciech Mazur przytacza liczne wypowiedzi zarówno aktywnych uczestników wydarzeń życia plakatowego: twórców, krytyków, teoretyków, którzy zjawisku self-edition-poster przyglądają się z życzliwą uwagą, jak i tych, dla których plakat, jest - jak w minionym wieku - wyłącznie drukiem funkcjonującym na ulicy. I choć wiemy po której stronie opowiada się autor, poznajemy dzięki niemu całe spektrum rozmaitych opinii, co uważam za dużą wartość tej publikacji. Autor zwraca uwagę, że self-edition-poster w Polsce jest nie tylko antidotum na ograniczenia twórczej wolności wynikające ze specyfiki zawodu projektanta. To także - szczególnie w ostatnim, gorącym politycznie okresie – szansa na błyskawiczny komentarz do wydarzeń, które skupiają uwagę w bardzo krótkim czasie. Odpowiedzią na Strajk Kobiet, łamanie praw społeczności LGBT, strajk nauczycieli, sytuację na polsko-białoruskiej granicy i inne bulwersujące opinię publiczną zjawiska są Pogotowie Graficzne i Demokracja Ilustrowana. Inicjatywy te skupiają projektantów młodego pokolenia, którzy w mediach społecznościowych udostępniają bezpłatnie pliki z gotowymi do druku graficznymi komentarzami wykorzystywanymi potem podczas ulicznych protestów. Polski plakat, po latach dawnej świetności, znów wraca na czołówki gazet. Pojawia się nie tylko w dziennikarskich relacjach z manifestacji, powiewając jak sztandar Marianny na słynnym obrazie Delacroix „Wolność prowadząca lud na barykady”. Piszą o nim wybitni znawcy gatunku, sam Steven Heller poświęca mu tekst w „Design Observer”. Mazur opisuje ten fenomen dostrzegając, jak w paradoksalny sposób realizuje się postulat formułowany przez konserwatywnych obrońców tradycyjnej roli plakatu – z wirtualnej przestrzeni trafia on tam, gdzie od zawsze było jego miejsce - na ulicę.

Jak pisze doktorant: „internet staje się nową ulicą dla plakatu. Kiedy ulicę przejęły plakaty

reklamowe, nie mające nic wspólnego z twórczością artystyczną, plakaty weszły do galerii i muzeów zyskując prestiż i nobilitację. Ich liczba na światowych konkursach i przeglądach rośnie lawinowo, a warunkiem uczestniczenia w nich nie jest już druk ani nakład. Publikacja plakatu w internecie traktowana dziś jest jako jego publiczne zaistnienie". Liczne przytoczone przez autora wypowiedzi twórców i teoretyków plakatu opisują dynamikę zmian jakie się dokonują w sferze świadomości tego gatunku sztuki. Lex Drewiński, Dorota Folga-Januszewska, Nikodem Pręgowski, Rene Wawrzkiwicz, Florian Zieliński, Marcin Markowski cytowani są tu obficie, a ich opinie potwierdzają tezy autora, że plakat w wirtualnej sferze przeżywa drugą młodość i świetnie sobie radzi z konkurencją memów. Plakat wygrywa językiem skrótów, umiejętnością skupienia uwagi i wywołania skojarzeń oraz wyrafinowaną formą plastyczną.

Rozdział „Plakat w zmieniającym się świecie” jest analizą zjawisk i uwarunkowań, które mają wpływ na rezultat pracy grafika w sieci. Funkcjonowanie w rzeczywistości kształtowanej przez algorytmy, fake newsy i mechanizmy ograniczające wzajemne zaufanie, zdaniem autora, stawia przed twórcami nowe wyzwania i pytania o odpowiedzialność za publikowane treści. Dużą wartością pracy Mazura są rozmowy przeprowadzone z trzema twórcami plakatu: prof. Eugeniuszem Skorwiderem, Szymonem Szymankiewiczem i Maxem Skorwiderem, dla których media społecznościowe są przestrzenią wolnej wypowiedzi i dają możliwość błyskawicznej publikacji graficznego komentarza. Liczne przykłady z ich praktyki zawodowej czynią całą rozprawę autora żywą, i potwierdzają stawiane wcześniej tezy.

Przechodząc do konkluzji chciałbym raz jeszcze podkreślić jego ogromną aktywność, którą można mierzyć udziałem w licznych, renomowanych konkursach i przeglądach sztuki plakatowej i indywidualnymi wystawami.

Prezentowany zestaw 34 prac Wojciecha Mazura powstał z wewnętrznej potrzeby komentowania rzeczywistości w social mediach. Spełniają więc one w 100 procentach kryteria self-poster-edition. Każda z nich jest świadectwem znakomitego warsztatu graficznego autora, jego inteligencji i społecznego zaangażowania w ważnych kwestiach. Minimalistyczna forma plakatów podkreśla klarowność komunikatu, który błyskawicznie dociera do odbiorcy. Nagrody, które autor zdobył autor w renomowanych konkursach potwierdzają klasę i najwyższy poziom artystyczny tych realizacji.

Po przeanalizowaniu rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Plakat – komentarz rzeczywistości. Plakat jako komentarz społeczno-polityczny w dobie internetu” oraz dokumentacji dorobku p. mgr Wojciecha Mazura stwierdzam, że przedłożona mi do oceny praca stanowi oryginalne dzieło

artystyczne, spełniające kryteria pracy doktorskiej określone w art. 13 pkt 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym. W związku powyższym z pełnym przekonaniem wnioskuję o nadanie panu mgr. Wojciechowi Mazurowi stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Tomasz Broda

prof. ASP im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu